Ross Károly

Szanatóriumban

A tanárt egy fuvaros és egy öreg, bal lábára erősen bicegő gyógyszerész által már lakott szobában helyezték el a szanatóriumban, akik – noha kint az életben egy mondatot sem váltottak volna egymással, efelől a tanár biztos volt – komoly vitákba keveredtek olykor, miközben ő csöndben üldögélt és úgy tett, mint aki olvas, pedig rájuk figyelt. Az elején sablonos, kölcsönvett okoskodásnak vélte fecsegésüket, melyeket a tévéhíradók és az internet tápláltak, s amely hírekről többnyire ő maga is értesült, de ahogy teltek a napok a világoszöldre festett szoba s a kényelmetlen fotelokkal berendezett társalgó nyomasztó egyszerűségében, kezdte tájékozatlannak, sőt, butának érezni magát, noha tudta, hogy nem erről van szó. Inkább csak arról, hogy vannak emberek, akiknek a nyilvánvaló akkor válik igazán nyilvánvalóvá, ha több helyről is megerősítést kapnak, különben bizonytalanságuk sosem múlik el. Ez a két ember, a csak félig iskolázott, ámde az életet – legalábbis azt a szeletét, amellyel közvetlen kapcsolatba került – nagyon is jól ismerő fuvaros és a tanult, de a valóságról csak másodkézből értesült patikus iszonyatos energiával és szűnni nem akaró kedvvel tárgyalt meg mindent, amit napi vagy heti aktualitásnak lehetett nevezni a közéletben, sportban, politikában, bármiben. A fuvaros vehemens testbeszéddel próbálta pótolni hiányosnak tűnő műveltségét, hadonászott és minduntalan felugrott az ágyáról, a patikus félszegen sorolta érveit, amelyekből sokszor talán ő maga sem hallotta ki a lényeget. A fuvaros hajlott egyfajta patriotizmusra, ami, a tanár szerint, nem volt több üres magyarkodásnál, s amit a legtöbbször sablonos érvekkel támasztott alá, a gyógyszerész vallotta a liberálisabb eszméket. De az egészben az volt a legérdekesebb a tanár számára, hogy mielőtt felemelték volna a hangjukat, netán kiabálni kezdtek volna, valahogy mindketten ugyanarra a végkövetkeztetésre jutottak, mintha csak mindketten ugyanarról a platformról indultak volna el. Később aztán megértette, hogy következő vitájukat kockáztatják, ha nem tudnak parancsolni indulataiknak, hisz tudták, hol vannak és hol lesznek még egy jó ideig. A fuvaros és a gyógyszerész szétszakíthatatlannak tűnő vitapartnerségét irigyelte mindenki – kiváltképp a tanár. Ha néha megkockáztatott egy-egy közbevetést, elhallgattak, majd körülnéztek, ki

szólt. A tanár ilyenkor lapozott egyet a könyvében, és érezte, otrombaságot művelt.

Ha akarta volna, nem törődik velük. Nemcsak a társalgóba s a hosszú, kiselejtezett kórházi bútorokkal meghordott folyosóra menekülhetett volna előlük, mehetett volna a parkba is, jó idő volt, de akár a szanatóriumot körülvevő erdő számtalan gyalogösvényeinek valamelyikére is, hisz szabadok voltak, akkor hagyhatták el az intézményt, amikor akarták. Azonban úgy érezte, ez a két ember mégiscsak fontos szerepet játszik jelenlegi életében, hisz ha tetszik, ha nem, egymásra vannak utalva a nap huszonnégy órájában. Mert ahol ébred az ember, és ahol este lefekszik, az mégiscsak az otthona, még ha átmenetileg is, s akivel ezt közösen teszi, az valamilyen oknál fogva ugyanazért van ott, amiért ő. Nem szabadna tehát ennyire kihúznia magát, ennyire a kívülállót játszani, főleg azért sem, mert elbeszéléseik és az orvosok által elhintett információk szerint nagyon úgy nézett ki, hogy ő lesz az, aki utolsónak hagyja majd el az intézményt, a fuvaros és a gyógyszerész sokkal előbb távoznak. Mi lesz, ha kettesben marad valamelyikükkel? Elképzelni sem tudta. Betegebben megy, mint ahogy jött.

S ez a forgatókönyv sokkal hamarabb megvalósult, mint várta: a következő hétfő reggelén a gyógyszerészt elbocsátották, s miközben a felesége pakolta a holmiját, ő meg a papírjaira várakozott a nővérpult előtt, a fuvarossal úgy méregették egymást, mint akik azt találgatják, melyikük öli előbb meg a másikat.

– Állítólag nem kapunk új szobatársat – mondta a fuvaros. – Berakom a felszabadult szekrénybe a hátizsákomat, ha nem bánja.

A tanár azt mondta, hogy nem bánja, neki nincs több helyre szüksége.

– A kisasztalra meg, mivel maga úgysem használ számítógépet, kiraknám a laptopomat.

– Tessék – mondta megadóan a tanár.

A gyógyszerészt a kijáratig kísérték, a fuvaros még tovább is, pedig a gyógyszerész arcán látszott, hogy nem gondol többé ezzel az emberrel. Mint akire ráerőszakolták, de most örül, hogy megszabadulhat tőle. Rossz bal lábával olyan sebesen söpörte maga előtt a falevelet, mint aki attól fél, hogy kihívja még egy utolsó vitapartira.

A tanár elhatározta, hogy nem elegyedik szóba a fuvarossal, de mikor visszatért a szobába, váratlanul neki szegezte a kérdést: – Maga Ausztriában dolgozik, ugye?

– Ott. Miért kérdi?

– Csak mintha fél füllel azt hallottam volna…

– Egy szállítmányozási cégnél dolgozom, már lassan hat éve.

– Akkor biztosan jól beszél németül.

– Azt azért nem mondanám. Tudja, kamionozok. Magányos szakma. Az ember ül a kormánynál, és bámulja a GPS-t.

– De legalább sokfelé jár, sokat lát.

– Csak elsőre izgalmasak a dolgok, sokadszorra már nem annyira.

– Elhiszem.

Beszélt néhány útjáról, meg arról, mennyire felfordult Európa, mennyire a helyén kell lennie az ember eszének, ha nem akarja, hogy kirabolják, haramiák bújnak meg minden terminálon. Ugyanezt elmondta már a gyógyszerésznek is, így a tanár nem nagyon figyelt oda, inkább arra gondolt, mit jelent egy ilyen embernek a magyarsága, amit oly bőszen ecsetelt több alkalommal is.

– Akkor csak ritkán tartózkodik idehaza, igaz? – vetette közbe.

– Ritkán. Néha erre hoz az utam, meg ha van egy-két szabadnapom, hazaugrom.

– Értem.

– Talán maga is külföldön dolgozik?

– Én? Dehogy.

– Miért mondja, hogy dehogy?

– Én csak… nekem jó itthon.

– Nekem is jó lenne itthon, ha el tudnám tartani abból a pénzből a családomat, amit itt keresek. De nem tudom.

– Sokan el tudják.

– Mert nincsenek igényeik.

– Milyen igényekre gondol?

– Milyenekre! Normális élet, nyaralás, némi félretett pénz. Ennyi.

– Értem. És a gyerekei?

– Mi van a gyerekeimmel?

– Ők itt vannak, Magyarországon?

– Itt, persze. De Ausztriában tanulnak. Az asszony viszi őket minden reggel.

– Miért, nem jók a magyar iskolák?

– Jónak jók, de azt szeretném, ha rendesen megtanulnának németül.

– Miért? Hogy később majd ők is kint dolgozhassanak?

– Például.

Elhallgattak. Az ablakon át a szanatórium kertje igazi őszi hangulatot árasztott: a tölgyfákon már alig látszott levél, a nyírek még

úgy-ahogy tartották magukat, a fenyők sötét koronája belenyúlt az égbe. Vadgalambok és feketerigók gyülekeztek az ágakon, ideges fejmozgásukkal kémlelték az ablakokat, mint akik már a téli eledelükre várnak.

– Befogadták?

– Tessék?

– Befogadták Ausztriában? Úgy értem, nem volt nehéz beilleszkednie?

– Beilleszkedni? Nem, dehogy. Különben meg kit érdekel? Fizessenek meg, aztán Wiederschauen.

– Azt hallottam egy kint dolgozó csomagkihordótól, hogy a kocsijával nem parkolhat az osztrák kollégái közé a telepen. Nekik, magyaroknak meg szlovéneknek külön parkolójuk van hátul, ahol már le sincs betonozva az udvar.

– Nekem nincs ilyen problémám. Én ott állok meg, ahol akarok.

– Ezek szerint ez egy kirívó eset.

– Kirívó, nem kirívó, nem tudom. Engem biztosan nem küldenének bele a kátyúba.

A tanár fogta a könyvét és olvasni próbált. De belül dühítette valami, érezte, nem tudja sokáig bent tartani, egyszer csak kirobban belőle és üvölteni fog. A fuvaros a laptopján szöszmötölt, aztán a telefonján az ikonokat húzogatta erre-arra, miközben a tanár felé sandított, hogy valami fogást keressen rajta. A tanár vékony, egérszerű arca, hatalmas szemüvegkerete gyűlöletet keltett benne, bele tudott volna vágni a képébe, hogy csak úgy fröccsent volna mindene szanaszét. Rájött, hogy ez az ember a bolondját járatja vele, ő hülye meg szépen belesétált a csapdájába.

– A migránsokról nem kérdez?

– Tessék?

– Nem kérdezi meg, hogy nem érzem-e migránsnak magam Ausztriában?

– Meg akartam.

– Gondoltam. Csak nem merte, mi?

– Nem, nem erről van szó. Már tudom a választ, tehát feleslegesnek tartottam megkérdezni.

– Tudja?

– Tudom. Biztosan nem érzi magát annak.

– Eltalálta. És tudja, miért nem? Mert én keményen dolgozom ott. Ott adózom. Ott költöm el a pénzem egy részét.

– Itt meg szanatóriumba vonul, ha elfárad.

– Kit érdekel? Fizetek érte.

– Fizet? Mennyit?

– A biztosítóm fizet.

– A biztosítója? Amelyik ugyanaz, mint az enyém?

– Ki a francot érdekel a maga biztosítója? Fizetem a havi járulékot, tehát jár nekem az ellátás.

– Azt a néhány ezer forintot? Tudja, hogy én annak a többszörösét fizetem társadalombiztosítás címén?

– Az a maga baja.

– Enyém a fenét.

– Csak nem irigyli tőlem?

– Nem irigylem, csak igazságtalannak tartom.

– Lefogadom, hogy maga tanár. Ott láttam utoljára ekkora balfékeket.

– Történetesen az vagyok.

– Akkor helyben is vagyunk. Kevés a lóvé, mi? Járjon ki maga is Ausztriába, vállalja ezt a tróger életet, aztán eldöntheti, hogy nyilatkozik rólunk.

– Inkább maradnék itthon.

– Akkor meg fogja be a száját.

Betegségükről, amiért tulajdonképpen idekerültek, nem esett szó köztük. A fuvaros gyakran ment fizikoterápiás kezelésekre, a tanárral pszichiáter foglalkozott. Semmiféle látványos javulást nem mutattak, a tanárt egy nap mégis elbocsátották.

– Még csak azt akarom mondani – fordult a fuvaroshoz, mikor már az ajtóban állt, bőröndjével a kezében –, hogy én tisztelem, becsülöm azokat, akik ekkora áldozatot képesek hozni a családjukért. Csak, tudja, hazafiságról, ugyanakkor idegenben keresett milliókról papolni, az nekem sok. Lehet, hogy magának nem, nekem igen.

– Az a különbség köztünk, hogy én fel merem vállalni mind a kettőt. Maga meg egyiket sem!

– Fel meri vállalni! *Meri?* Nahát!

– Fel merem, igen.

– Talán tartania kéne valamitől, ha nem?

– Menjen a pokolba! Remélem, hamarosan újból kicsinálják a gyerekek, s megint itt köt ki.

– Nem a gyerekek csinálnak ki, hanem a magafélék. A gyerekekkel nincs semmi bajom.

– Majd lesz. Vén krampusz!

Benn állt a busz a megállóban, de rosszul számította ki az indulását, a sofőr csak jó húsz perc múlva nyitotta ki az ajtót. A szanatóriumi meleg után valahogy hűvösnek érezte a tarvágáson végigfutó szelet a hegy felől, az érezhető nyirkosságot, ami láthatatlan ködként ereszkedett alá. Túl sokáig voltam bent, gondolta, elszoktam a friss levegőtől. Lehet, hogy gyalogolnom kéne egy megállót? Azalatt talán fel is melegednék.